

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

-

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

-

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) toteaa, että ilman huoltajaa maahan tulleet lapset ovat erittäin haavoittuvassa asemassa oleva lapsiryhmä, jonka oikeuksien ja oikeusturvan toteutumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lapsen edustajalla tulee olla riittävä osaaminen ja koulutus tehtävään. Lapsen edustajan palkkio ehdotetaan säilytettäväksi samalla tasolla kuin nykyisin (45 euroa / tunti). Palkkio on pysynyt hyvin pitkään samalla tasolla, vaikka elinkustannukset ovat nousseet merkittävästi. MLL yhtyy Edustajat turvapaikanhakijalapsille ETU ry:n lausunnossa esitettyihin näkemyksiin palkkiotason jälkeensä jääneisyydestä. MLL ehdottaakin harkittavaksi palkkion korottamista, jotta voidaan varmistaa pätevien ja motivoituneiden edustajien saaminen tähän vaativaan tehtävään.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) ei kannata laskennallisten korvausten määrärahasojen tosiasiallista alentamista kunnille ja hyvinvointialueille. Kotoutumiskorvausten aleneminen ja keston lyhentäminen heikentävät kotouttamistoiminnan laatua, jolloin myös itse kotoutuminen todennäköisesti vaikeutuu. MLL on erityisen huolissaan kotoutujien tarvitsemien tulkitsemispalvelujen laadukkaasta toteuttamisesta. Tällä hetkellä todellisten kustannusten mukaan maksettavat tulkitsemisen kustannukset ollaan nyt sisällyttämässä osaksi kuntien ja hyvinvointialueiden laskennallisia korvauksia. Muutos voi johtaa siihen, että tulkkauksipalvelujen käyttö vähenee ja että tulkitsemista tarvitsevien kotoutujien sukulaiset mukaan lukien heidän

alaikäiset lapsensa toimivat tulkkeina. Lapsen kannalta on kestävämpää, jos hän joutuu toimimaan perheenjäsentensä tai muiden sukulaistensa tulkkina.

MLL palauttaa mieliin siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia käsittelevän YK:n komitean ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yhteisen yleiskommentin nro 22 vuodelta 2017, jonka kohdassa 36 todetaan, että sopimusvaltioiden tulisi nimittää kaikille, myös vanhempiensa hoidossa oleville, lapsille pätevä oikeusavustaja sekä ilman huoltajaa oleville ja perheestään eroon joutuneille lapsille koulutettu huoltaja maksutta mahdollisimman pian maahan saapumisen yhteydessä. Tällöin tulisi varmistaa, että lasten saatavilla on valitusmekanismeja. Koko menettelyn ajan lapsille tulisi tarjota mahdollisuus käyttää tulkkia, jotta he voivat ilmaista itseään täysimääräisesti omalla äidinkielellään, ja/tai saada tukea henkilöltä, joka tuntee lapsen etnisen, uskonnollisen ja kulttuurisen taustan. Näille ammattilaisille tulisi antaa koulutusta lasten erityistarpeista kansainvälisen siirtolaisuuden yhteydessä, mukaan lukien sukupuoleen, kulttuuriin, uskontoon liittyvistä ja muista päällekkäisistä näkökohdista.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

-

Muut huomiot

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) muistuttaa, että YK:n lapsen oikeuksien komitea on vaatinut Suomea (2023) varmistamaan turvapaikanhakija-, pakolais- ja maahanmuuttajalasten oikeuksien kunnioittamisen kaikilta osin a) tehostamalla toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että turvapaikanhakija-, pakolais- ja maahanmuuttajalapsen edun oikeusperiaate otetaan ensisijaisesti huomioon kaikissa turvapaikkaprosesseissa ja maahanmuuttoa koskevissa päätöksissä ja menettelyissä, etenkin ilman huoltajaa maahan saapuneiden lasten osalta, ja että heidän näkemyksiään kuullaan, muun muassa varmistamalla, että kaikki turvapaikkaa koskevat vaatimukset arvioidaan yksilöllisesti ja lapsisensitiivisesti.

MLL muistuttaa asetusten jatkovalmistelua varten myös siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia käsittelevän YK:n komitean ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yhteisen yleiskommentista nro 22 vuodelta 2017, jonka kohdan 37 mukaan sopimusvaltioiden tulisi ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin edistääkseen ja helpottaakseen täysimääräisesti lasten osallistumista muun muassa tarjoamalla heille mahdollisuuden tulla kuulluiksi kaikissa hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä, jotka liittyvät heidän tai heidän vanhempiensa tapausten käsittelyyn, mukaan lukien kaikki huolto, turvapaikkaa tai siirtolaisasemaa koskevat päätökset. Lapsia tulisi kuulla itsenäisesti ilman heidän vanhempiaan, ja heidän yksilölliset tilanteensa tulisi ottaa huomioon perheiden tapauksia käsiteltäessä. Näissä menettelyissä tulisi aina tehdä lapsen edun arviointi.

Helsingissä 14.8.2024

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Esa Iivonen, vaikuttamistyön johtaja Kirsi Pollari, erityisasiantuntija

Iivonen Esa
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry